

TUŽBA ZA POBIJANJE ODLUKE GLAVNE SKUPŠTINE DIONIČKOG DRUŠTVA – NEKA ODABRANA PITANJA

Akademik Jakša Barbić*

UDK: 347.72.037
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: prosinac 2012.

Raspravlja se nekoliko odabranih pitanja tužbe za pobijanje odluke glavne skupštine dioničkog društva. Razmatra se arbitrabilnost takva spora i, uz prijedlog za izmjenu propisa kojim se kod nas određuje arbitrabilnost, iznose razlozi za mogućnost da se spor rješava pred arbitražom. Obraduje se tko su stranke u sporu o pobijanju odluke glavne skupštine i tko zastupa društvo. Razmatraju se predmet spora, pravo stranaka i umješaka da sudjeluju u raspravljanju i raspolaganja stranaka u parnici. Iznosi se na kome je teret dokaza s obzirom na tvrdnje koje stranke iznose u parnici. Raspravlja se opis odluke glavne skupštine prije okončanja parnice o njezinu pobijanju u sudski registar i učinak tog upisa, nastavljanje parnice i izmjena tužbenog zahtjeva s posljedicama za vođenje spora i njegovo okončanje.

Ključne riječi: tužba za pobijanje odluke glavne skupštine dioničkog društva, arbitrabilnost, stranke u sporu i zastupanje, tužbeni zahtjev.

1. ARBITRABILNOST SPORA O POBIJANJU ODLUKE GLAVNE SKUPŠTINE

Za rješavanje spora o pobijanju odluke glavne skupštine isključivo je nadležan trgovački sud na području kojeg se nalazi sjedište društva upisano u sudskom registru (čl. 363., st. 1. Zakona o trgovačkim društvima). Sud na području kojeg je upisana podružnica društva može biti nadležan za suđenje u sporovima društva koji proizlaze iz pravnog odnosa društva preko njegove

---

* Akademik Jakša Barbić, redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, Zagreb; *professor emeritus* Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Trg maršala Tita 14, Zagreb.

podružnice (čl. 59. Zakona o parničnom postupku), ali ne i u sporu o kojemu je ovdje riječ.

Više postupaka koji se vode o pobijanju iste odluke treba spojiti. Sud bi zapravo morao spojiti više postupaka koji se vode radi pobijanja iste odluke ako imaju isti predmet pobijanja (ali ne ako se, primjerice, svaki vodi glede pobijanja drugog dijela neke odluke). Ako se oni vode po tužbi zbog ništetnosti i tužbi kojom se pobija ista odluka, ti se postupci mogu, što treba preporučiti, ali i ne moraju spojiti (čl. 357., st. 2. Zakona o trgovačkim društvima) jer se vode s istim ciljem, a to je utvrđenje ništetnosti iste odluke glavne skupštine pa ne bi bilo dobro kad bi se završili na različit način. Tužitelji su u tako spojenim postupcima jedinstveni suparničari. Sud, naime, ne bi mogao o valjanosti pobijane odluke odlučiti različito za pojedine tužitelje.

Prema stajalištu Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske isključena je mogućnost da se takav spor rješava pred arbitražom.¹ U prilog tom stajalištu u njemačkoj se doktrini iznose ovi razlozi: a) odredba Zakona o nadležnosti suda ne dopušta da se spor vodi pred arbitražom jer se njome određuje isključiva nadležnost suda, b) djelovanje odluke prema svima s njezinim konstitutivnim učinkom nije spojivo s nadležnošću arbitraže, c) o predmetu spora objektivno se ne može sklopiti nagodba, što isključuje nadležnost arbitraže i d) stranke nemaju subjektivnu ovlast sklopiti nagodbu jer tužitelj i tuženi nemaju moć nagoditi se oko predmeta spora.² Protiv takva stajališta mogu se iznijeti razlozi koji opravdavaju da ga se napusti, a tu valja ubrojiti i prijedlog *de lege ferenda* kojim bi se definitivno otklonila jedna od mogućih prepreka arbitrabilnosti spora o kojem je ovdje riječ.

---

¹ Riječ je o odluci od 10. veljače 2004. donesenoj u predmetu Pž-195/04, objavljenoj u Zbirci odluka hrvatskih trgovačkih sudova, br. 8, str. 83, odluka pod br. 44 i u ING pregledu sudske prakse, br. 4, 2004., str. 11. Pritom se sud opredijelio za to da propisivanje nadležnosti suda u čl. 40. Zakona o trgovačkim društvima još ne znači i isključivu nadležnost suda nego taj učinak ima samo slučaj kad je takva nadležnost izričito propisana kao isključiva. V. i Gorenc, V., u: Filipović, V.; Gorenc, V.; Slakoper, Z.; Brkanić, V., *Zakon o trgovačkim društvima s komentarom*, Zagreb, 2004., str. 792 - 793. To je i praksa Saveznog suda SR Njemačke. V. odluke navedene u Dörr, T., u: Spindler, G.; Stilz, E., *AktG. Bd. 2*, München, 2007., str. 569, bilj. 12. To stajalište izloženo je kritici u literaturi koju navodi Dörr, T., *ibid.* u bilj. 14 povodom koje se ta praksa počela mijenjati.

² Schmidt, K., u: Gadow, E. *et al.*, *Großkommentar Aktiengesetz*, 6. izd., Berlin, New York, 1996., *op. cit.* u bilj. 1450; Semler, J. F., u: Hoffmann-Becking, M., *Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts. Bd. Aktiengesellschaft*, München, 1999., str. 563.

Osim okolnosti da je Zakonom propisana isključiva nadležnost suda, prigovori arbitrabilnosti spora o kome je ovdje riječ svode se u biti na a) nemogućnost sklapanja nagodbe, b) neosiguravanje dioničarima da ostvaruju pravo raspravljanja u sporu, c) nedjelovanje odluke arbitraže i prema osobama koje nisu stranke u sporu.

Odredbom čl. 363., st. 1. Zakona o trgovačkim društvima propisana je isključiva stvarna i mjesna nadležnost suda kad se takav spor pokreće pred sudom pa se ne bi moglo ugovoriti da se spor vodi pred nekim drugim sudom, ali se tom odredbom ne isključuje mogućnost da se ugovori nadležnost arbitraže. To je domet spomenute odredbe. U Zakonu, naime, nema odredbe o zabrani da se rješavanje spora povjeri arbitraži.

Iz spomenutih prigovora proizlazi da bi smetnja arbitrabilnosti bila odredba čl. 3., st. 1. Zakona o arbitraži prema kojoj stranke mogu povjeriti arbitraži rješavanje sporova o pravima kojima mogu slobodno raspolagati, i to zato što postoji ograničenje, iako ne apsolutno, za sklapanje nagodbe u sporu. Stranke u sporu mogu slobodno raspolagati svojim zahtjevom pa bi spor prema tome u načelu bio arbitrabilan jer, ako dioničar može odlučiti o tome hoće li pobijati odluku glavne skupštine ili je prihvatiti onakvom kakva jest, on može i raspolagati zahtjevom za pobijanje odluke pa se, osim uz jedno ograničenje na strani tuženoga navedeno u kasnijem izlaganju u 4. dijelu rada (u pogledu mogućnosti sklapanja nagodbe upućuje se na to izlaganje), i nagoditi u sporu (objektivna podobnost za sklapanje nagodbe). Kako bi se otklonila svaka sumnja o postojanju te zapreke trebalo bi izmjenom Zakona proširiti mogućnost da se sporovi rješavaju arbitražom po ugledu na prava u kojima je to već učinjeno (primjerice, po ugledu na njemačko pravo zbog čega po njemu više nije odlučno može li se u sporu o pobijanju odluke glavne skupštine dioničkog društva sklopiti nagodba jer je riječ o sporu o imovinskopravnom zahtjevu). U Zakonu bi odredbu čl. 3., st. 1. trebalo zamijeniti drugom prema kojoj bi bio arbitrabilan svaki spor o imovinskopravnom zahtjevu kao što je to predviđeno u §-u 1030., st. 1. njemačkog ZPO-a i u §-u 582., st. 1. austrijskog ZPO-a. Nema sumnje da je spor o pobijanju odluke glavne skupštine spor o imovinskopravnom zahtjevu. Tada se više ne bi tražilo da je riječ o sporu o pravu kojim stranke mogu slobodno raspolagati.

Dioničarima je i u sporu pred arbitražom omogućeno ostvarenje prava da u njemu sudjeluju i raspravljaju pod pretpostavkom da sporazum o nadležnosti arbitraže veže sve dioničare. U tom slučaju imaju mogućnost, bez obzira na to tko je pokrenuo spor, da u njemu sudjeluju kao umješaci kao što i inače

imaju mogućnost ustati s tužbom. Nalaze se u istom položaju u kojem su bili kad se na glavnoj skupštini odlučivalo o odluci koja je predmet pobijanja ili u kojem bi bili da su na njoj sudjelovali. Ustali s tužbom ili sudjelovali u sporu kao umješaci, dioničarima je omogućeno da ostvaruju pravo na raspravljanje u postupku pa u vezi s tim pravom ne treba praviti razliku između slučaja kada dioničar ustane s tužbom i slučaja kada u njemu u početnoj fazi sudjeluje kao umješac. Kako uprava, odnosno izvršni direktori društva moraju u glasilu društva bez odgađanja objaviti da je tužba podignuta i kada je po tužbi zakazano ročište, svaki se dioničar može u postupku pridružiti stranci u sporu kao umješac najkasnije u roku od mjesec dana od dana objave (čl. 363., st. 4. Zakona) i ne može prigovoriti da mu nije bilo omogućeno sudjelovati u raspravljanju prije nego što se donese odluka u sporu.

Konstitutivni učinak pravorijeka s djelovanjem prema svim dioničarima i članovima uprave i nadzornog, odnosno upravnog odbora ne bi trebao biti smetnja za rješavanje spora pred arbitražom ako ugovor o nadležnosti arbitraže veže sve dioničare i spomenute osobe, a ne samo stranke u sporu, i daje im mogućnost da u njemu sudjeluju kao umješaci kao što imaju mogućnost ustati s tužbom kada im je omogućeno raspravljanje. I kad se spor vodi pred sudom, ako ne iskoriste mogućnost da u njemu sudjeluju kao umješaci, ne mogu prigovoriti da presuda suda ne djeluje i prema njima (čl. 364., st. 1. Zakona).³

Drugo je pitanje kako ugovoriti nadležnost arbitraže za odlučivanje u sporu o pobijanju odluke glavne skupštine, tj. može li se to učiniti statutom društva ili samo posebnim sporazumom o arbitraži.

Stajalištu da ugovaranju arbitraže u statutu društva stoji na putu odredba čl. 173., st. 4. Zakona o trgovačkim društvima prema kojoj statut može sadržavati odredbe koje odstupaju od odredaba Zakona samo kada je to u njemu izričito određeno jer Zakonom nije izričito predviđeno da se može ugovoriti drukčije od onoga što je propisano u čl. 363., st. 1. Zakona⁴ može se prigovoriti

³ Za te razloge u prilog arbitrabilnosti spora v. bliže kod M. Schwaba u: Schmidt, K.; Lutter, M., *Aktiengesetz Kommentar. II. Band*, Köln, 2008., str. 2370 - 2373; Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 569 - 570; Schmidt, *op. cit.* u bilj. 2, str. 179 - 182; Saenger, I., *Zivilprozessordnung. Handkommentar*, 4. izd., Baden-Baden, 2011., § 1030, Rdnr. 10 - 11; Musielak, H.-J., *Kommentar zur Zivilprozessordnung*, 9. izd., München, 2012., § 1030, Rdnr. 2; Geimer, R. u: Zöllner, R., *Zivilprozessordnung*, Köln, 1999., § 1030, Rdnr. 9.

⁴ Za takvo stajalište v. Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 569; Schmidt, K., *Gesellschaftsrecht*, Köln, Berlin, Bonn, München, 2002., str. 859 - 860; Hüffer, U., *Aktiengesetz*, München, 2010., str. 1299. Böckli, P., *Schweizer Aktienrecht*, Zürich, Basel, Genf,

da se tom odredbom samo uređuje nadležnost suda za slučaj da se spor vodi pred sudom pa se statutom ne bi moglo odrediti nadležnost nekog drugog suda, a da se s time ne rješava pitanje može li se spor voditi pred arbitražom. Za arbitrabilnost spora mjerodavna je odredba čl. 3., st. 1. Zakona o arbitraži pa kako bi tu odredbu trebalo izmijeniti onako kako je to predloženo, spomenuti spor bi iz već izloženih razloga mogao biti arbitrabilan. Kako se citirana odredba Zakona o trgovačkim društvima odnosi samo na rješavanje spora pred sudom, ne bi bilo zapreke da se statutom odredi da je za spor o pobijanju odluke glavne skupštine nadležna u njemu predviđena stalna ili *ad hoc* arbitraža.⁵ Prema odredbi čl. 173., st. 4. Zakona statutom se mogu urediti i druga pitanja osim onih koja se njime moraju urediti ako to njime nije izričito isključeno, a to Zakonom nije učinjeno u pogledu mogućnosti da se statutom odredi nadležnost arbitraže za sporove o pobijanju odluke glavne skupštine.

Odredbom statuta o nadležnosti arbitraže vezano je društvo i svi dioničari koji su ga osnovali i pritom dali izjavu pred javnim bilježnikom da prihvaćaju statut društva. Njome su vezani i stjecatelji dionica kojima su ih prenijeli osnivači društva i nakon njih svi drugi stjecatelji koji su ih od njih kasnije stekli. Prijenosom dionice i na temelju nje umjesto dotadašnjeg dioničara dioničarom postaje stjecatelj dionice koji ulazi u njegov položaj u društvu sa svim članskim pravima i obvezama što iz nje proizlaze. Ako statut sadržava odredbu o nadležnosti arbitraže, među njima je i obveza da dioničar svoj spor s društvom podvrgne nadležnosti arbitraže. Ne bi se moglo reći da je tu riječ o nekoj naknadnoj obvezi dioničara pored one za uplatom dionice jer ta obveza

---

2004., str. 1968 - 1969 pozivom na Konkordat o arbitraži zastupa stajalište da je za isključenje vođenja spora pred sudom potrebna izričita pismena izjava dioničara kojom se poziva na odredbu statuta o nadležnosti arbitraže. Klausula u statutu o podvrgavanju spora arbitraži ne prenosi se na stjecatelja dionice jer ima značenje obvezivanja dioničara, a njega se osim na uplatu dionice ne može obvezati na nešto što on nije posebno prihvatio. Prema tome, dioničar koji se podvrgava arbitraži mora to sam izjaviti. Nakon što je društvo osnovano u statut bi se moglo unijeti arbitražnu klauzulu samo jednoglasnom odlukom svih dioničara. Za mogućnost da se nadležnost arbitraže predvidi u statutu društva v. i § 581., st. 2. austrijskog ZPO-a, a za njemačko pravo to se izvodi iz §-a 1066. ZPO-a.

⁵ U prilog stajalištu da se nadležnost arbitraže može odrediti i u statutu izjašnjava se Schwab, *op. cit.* u bilj. 3, str. 2371, ali s pravom navodi da to treba predviđati u društvima s manjim brojem dioničara, dioničarima koji pripadaju nekom zatvorenom krugu. Musielak, *op. cit.* u bilj. 3, § 1030, Rdnr. 2, navodi i presude Saveznog suda SR Njemačke iz kojih proizlazi da se nadležnost arbitraže može predvidjeti i u statutu društva. Slično i Saenger, *op. cit.* u bilj. 3, § 1030, Rdnr. 11; Geimer, *op. cit.* u bilj. 3, § 1030, Rdnr. 9.

postoji u vrijeme stjecanja dionice kao obveza koja je bila preuzeta od strane osnivača, odnosno dioničara koji je od njega stekao dionicu zajedno s obvezom uplate dionice u čiji pravni položaj ulaze svi kasniji stjecatelji njegove dionice pa tako preuzimaju i tu obvezu. Kako preuzima obvezu na lojalno postupanje prema društvu i drugim dioničarima te obvezu uplate dionice u dijelu u kome to nije učinio njegov prednik, što u sudskoj praksi i u literaturi nije sporno, tako valja zauzeti stajalište da stjecatelj dionice preuzima i obvezu podvrgavanja arbitraži u sporu o pobijanju odluke glavne skupštine, što je bila i obveza njegova prednika u društvu. Uostalom, dionica je utjelovljenje svih članskih prava i obveza dioničara u društvu pa je logično da se prijenosom dionice, bez potrebe da ih se posebno navodi, te obveze prenose na stjecatelja dionice. Odredbom statuta vezano je i društvo jer je ono privatnopravna zajednica njegovih članova (dioničara) te ga stoga veže ono što u društvu i njegove članove pa bi kao tuženik u sporu moralo prigovoriti nadležnosti suda podigne li se pred njim tužba kojom se pobija odluka glavne skupštine. Ako je odredbom statuta vezano društvo, njome moraju biti vezani i organi društva pravne osobe uključujući i članove tih organa, a oni su jedini osim dioničara ovlašteni ustati s tužbom kojom pobijaju odluku glavne skupštine.

Unosi li se odredba o nadležnosti arbitraže u statut njegovom izmjenom, trebalo bi zauzeti stajalište da je takvo određenje nadležnosti arbitraže valjano samo ako bi za tu izmjenu statuta glasovali svi dioničari.⁶ Tada dioničari doista naknadno preuzimaju obvezu, a to nije moguće valjano učiniti ako se svaki od njih s time ne suglasi. U protivnom, odlukom jednih dioničara nametala bi se obveza drugima, a to nije dopušteno. Mijenjaju li se neke odredbe statuta ili se statut dopunjuje i drugim odredbama istodobno kad se predlaže i unošenje u statut odredbe o nadležnosti arbitraže, korisno je to učiniti tako da se o tome donesu dvije odluke, jedna o drugim izmjenama, a druga o unošenju u statut odredbe o nadležnosti arbitraže. Time se omogućuje da se statut izmijeni za to potrebnom većinom glasova u svim drugim dijelovima ne postigne li se jednoglasnost svih dioničara za donošenje odluke o izmjeni kojom se određuje nadležnost arbitraže.

Za ugovaranje nadležnosti arbitraže statutom bitno je da se time osigura učinak arbitražne odluke u odnosu na sve koji mogu biti stranke u takvu sporu i da im se omogući sudjelovanje u sporu. Stoga se mora osigurati da svaki dioničar kao i organ, odnosno član organa društva bude obaviješten o pokretanju i tijeku postupka i da je u mogućnosti u njemu primjereno sudjelovati kao

⁶ Tako i Musielak, *op. cit.* u bilj. 3, § 1030, Rdnr. 2; Saenger, *ibid.*

umješač⁷, da svi dioničari mogu sudjelovati u izboru arbitara ako nekom neutralnom tijelu nije prepušteno da to učini⁸ i da se moraju spojiti svi postupci koji se vode o pobijanju neke odluke.⁹ Valja preporučiti da se to posljednje predvidi u statutu.¹⁰

Nadležnost arbitraže može se ugovoriti izvan statuta sporazumom svih dioničara.¹¹ Treba ga sklopiti pod pretpostavkama koje se traže za sklapanje takva sporazuma. Sporazum ne znači preuzimanje obveze da se pobija odluka glavne skupštine pa i kada su ispunjene pretpostavke koje se traže za podizanje tužbe. U skladu sa slobodnom raspoloživošću zahtjevom dioničar sam odlučuje hoće li ustati s tužbom ili ne, ali, ako ustane s tužbom, podvrgnut je nadležnosti arbitraže koja je ugovorena između dioničara. Iako društvo nije strana tog sporazuma, ono je podvrgnuto nadležnosti tako ugovorene arbitraže.¹² Ono, stoga, ne bi moglo uspjeti s prigovorom nenadležnosti arbitraže i zahtijevati da se spor vodi pred sudom u skladu s odredbom čl. 363., st. 1. Zakona pozivajući se na to da nije strana sporazuma.

Nadležnost arbitraže ne bi se u konkretnom sporu mogla zasnovati samo između stranaka u sporu pa ni upuštanjem u parnicu bez isticanja prigovora o nenadležnosti arbitraže jer bi se to protivilo načelu jednakog položaja dioničara iz čl. 211. Zakona (odredba o nadležnosti arbitraže sadržana u statutu ne bi bila protivna tom načelu jer bi jednako djelovala u odnosu na sve dioničare i društvo). U tom bi, naime, slučaju ostali dioničari bili prikraćeni u nastojanju

---

⁷ Taj je uvjet u pogledu obaviještenosti ispunjen u odnosu na sve ovlaštenike, a za dioničare i u pogledu prava da u sporu sudjeluju kao umješači odredbom čl. 363., st. 4. Zakona o trgovačkim društvima. Kada je riječ o organima društva i njihovim članovima, uvjet je ispunjen time što su vezani odredbom statuta o nadležnosti arbitraže pa, kako su inače ovlašteni pobijati odluku glavne skupštine (čl. 362., t. 4. i 5. Zakona), valja im priznati postojanje pravnog interesa da se u parnici pridruže stranci za koju žele da uspije u parnici.

⁸ Kako se iz praktičnih razloga ne može očekivati da bi u tome sudjelovali svi dioničari, da bi se izbjegle nedoumice, korisno je u statutu odrediti neutralno tijelo kao ono koje će imenovati arbitre, primjerice, predsjednika neke institucionalne arbitraže koju se statutom odredi da bude nadležna za arbitriranje u sporu.

⁹ V. u Saenger, I., *op. cit.* u bilj. 3, § 1030, Rdnr. 11, s pozivom na tamo navedenu odluku Saveznog suda SR Njemačke u pogledu pobijanja odluke skupštine društva s ograničenom odgovornošću. Tako i Musielak, *op. cit.* u bilj. 3, § 1030, Rdnr. 2.

¹⁰ Zakon o trgovačkim društvima (čl. 363., st. 3.) predviđa da postupke koji se vode kod suda treba spojiti.

¹¹ Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 569; Schwab, *op. cit.* u bilj. 3, str. 2371 - 2372.

¹² Tako Schwab, *ibid.*, str. 2372.

da ostvare svoje upravljačko pravo pobijanja odluke glavne skupštine time što bi im moglo biti onemogućeno miješanje u tijeku postupka ako na to ne bi pristale obje stranke u sporu, a moglo bi se dogoditi da se paralelno o istoj stvari vodi spor pred sudom i pred arbitražom. Dioničaru koji ne bi sklopio ugovor o arbitraži ne bi se mogla uskratiti mogućnost da svoje pravo pobijanja odluke glavne skupštine ostvaruje pred sudom. Nadležnost arbitraže bi se ipak mogla zasnovati i bez prethodnog sporazuma o njezinoj nadležnosti upuštanjem u spor bez isticanja prigovora o nenadležnosti arbitraže ako bi u sporu sudjelovali svi dioničari. To bi se moglo očekivati samo u društvima s malim brojem dioničara ili u obiteljskim društvima.

Ti razlozi govore u prilog izmjeni sadašnjeg stajališta Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske protiv arbitrabilnosti sporova o pobijanju odluka glavne skupštine dioničkog društva isto onako kako se to u njemačkoj doktrini iznosi za odgovarajuće stajalište zauzeto u njemačkoj sudskoj praksi koja se s obzirom na stajalište doktrine već mijenja, s tim da bi kod nas trebalo izmijeniti i odredbu Zakona o arbitraži o arbitrabilnosti sporova. S obzirom na izloženo valja naglasiti da bi iz praktičnih razloga ugovaranje nadležnosti arbitraže trebalo koristiti samo u dioničkim društvima s malim brojem dioničara, osobito onima obiteljskog tipa ili s dioničarima koji pripadaju određenom krugu manjeg broja osoba, dionice kojih društava nisu uvrštene na organiziranom tržištu vrijednosnih papira radi trgovanja.¹³ U tim se drugim slučajevima praktički ne bi mogle ispuniti pretpostavke koje se traže za valjano zasnivanje nadležnosti arbitraže. Tako bi se iskoristile opće prednosti arbitraže i na području pobijanja odluka glavne skupštine dioničkog društva. Njima ovdje posebno treba dodati i mogućnost da u takvu sporu arbitriraju specijalisti za pravo društava, i to ne samo iz reda sudaca.

2. STRANKE U SPORU

Tužbu može podići svatko za pobijanje ovlašten odredbama čl. 362. Zakona o trgovačkim društvima. Kad je više tužitelja u ulozi jedinstvenih suparničara, protiv njih se mogu donijeti različite odluke samo ako tužitelj nema ovlast za pobijanje ili je tužbu podigao izvan propisanog roka. Oni su usprkos tomu jedinstveni suparničari. O njima je riječ i kada više tužitelja iz različitih razloga ustaje protiv društva s tužbom radi iste odluke. Predmet spora je tada isti i na

¹³ Tako Schwab, *ibid.*, str. 1371; Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 570; Böckli, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1970.

tome ništa ne mijenja okolnost što jedan tužitelj ustaje s tužbom radi njezine ništetnosti, a drugi je tužbom pobija, jer ističu isti tužbeni zahtjev da se odluka oglasi ništetnom.¹⁴

Posljedica jedinstvenog suparničarstva jest da se svi suparničari smatraju jednom strankom tako da se, ako neki od njih propusti koju parničnu radnju, učinak parničnih radnja što su ih poduzeli drugi suparničari proteže i na onoga koji te radnje nije poduzeo (čl. 201. Zakona o parničnom postupku). Razlike postoje glede roka za podizanje tužbe jer tu nije riječ o procesnom nego o materijalnopravnom roku pa se tužitelj koji je zakasnio s podizanjem tužbe ne bi mogao u parnici pridružiti onom koji je to učinio u roku i u sporu bi mogao sudjelovati samo kao umješlač.¹⁵ Promjena stranke u sporu moguća je prema općim procesnim pravilima.

Tužbu može podignuti dioničar ako za to ispunjava uvjete iz čl. 362. prema nekoj od t. 1. do 3. Zakona. Postupak se, naime, vodi po tužbi osobe koja je dioničar u vrijeme početka parnice, ali to mora biti i u vrijeme donošenja odluke glavne skupštine koju pobija tužbom. Tužbu ne bi mogla podići osoba koja nije bila dioničar prije nego što je bio objavljen dnevni red glavne skupštine. Osoba koja je to bila u navedeno vrijeme mora, da bi bila ovlaštena ustati s tužbom za pobijanje odluke glavne skupštine, ispuniti i neku od daljnjih pretpostavaka, i to a) svoje protivljenje odluci izjaviti u zapisnik ili b) izjaviti da u radu glavne skupštine nije sudjelovala zbog toga što joj pogrešno nije bilo dopušteno u njemu sudjelovati jer glavna skupština nije bila uredno sazvana ili dopuna predmeta odlučivanja na njoj nije bila valjano objavljena ili c) da je neki dioničar glasovanjem na glavnoj skupštini pokušao za sebe ili za nekoga drugoga postići korist na štetu društva ili drugih dioničara, a pobijanom odlukom se to postiže. Nije li ispunjena neka od tih pretpostavaka, takva osoba ne bi bila ovlaštena podići tužbu iako je stekla dionicu na vrijeme jer ne bi mogla ispuniti pretpostavke koje se za to traže prema čl. 362., t. 1. do 3. Zakona.¹⁶ Stjecanje dionice nakon toga, ali prije isteka roka za podizanje

¹⁴ Schmidt, *op. cit.* u bilj. 4, str. 149; Semler, *op. cit.* u bilj. 2, str. 571.

¹⁵ Schmidt, *ibid.*

¹⁶ V. odluku Vrhovnog suda RH Revt 93/10-2 od 20. listopada 2010. objavljenu u ING pregledu sudske prakse pod 0111-S-234.823 1.2012. U toj odluci sud je zauzeo stajalište da je za podizanje tužbe ovlaštena osoba koja je bila dioničarom društva u vrijeme sazivanja i održavanja glavne skupštine. U Zakonu se govori da je na podizanje tužbe ovlaštena osoba koja je stekla dionice društva prije nego što je objavljen dnevni red, a, kako je on sastavni dio poziva, preciznije je reći da je mjerodavno jesu li dionice stečene prije objave poziva za glavnu skupštinu na ko-

tužbe, ne daje dioničaru ovlast za podizanje tužbe. Ako za vrijeme spora tužitelj dioničar otuđi dionice, može i dalje nastaviti postupak premda više nije dioničar društva.¹⁷

Iako dioničar, nakon što je nakon početka parnice otuđio dionice, ima pravo nastaviti parnicu, treba zauzeti stajalište da to može učiniti samo ako ima pravni interes na tome da se odluka glavne skupštine oglasi ništetnom (čl. 187., st. 2. Zakona o parničnom postupku).¹⁸ Isto vrijedi i ako dođe do prijenosa dionica manjinskih dioničara (*squeeze out*). Takav dioničar dionice kojega su upisom odluke u sudski registar prenesene glavnom dioničaru u pravilu ima pravni interes samo na tome da mu se da primjerena otpremnina u novcu, ali to svoje pravo može ostvariti jedino u izvanparničnom postupku, a ne pobijanjem odluke glavne skupštine. No, nije isključeno da je podigao tužbu za pobijanje neke druge odluke glavne skupštine, primjerice, pobijajući odluku o isplati dividende, a da je nakon toga došlo do prijenosa dionica manjinskih dioničara. Tada bi imao pravni interes za daljnje vođenje parnice u kojoj pobija tu odluku.¹⁹ Moguće je i da se na istoj glavnoj skupštini na kojoj je donesena odluka o prijenosu dionica manjinskih dioničara donese i neka druga odluka u pogledu koje dioničar ima pravni interes da je pobije, a može imati pravni interes i za pobijanje odluke o prijenosu dionica manjinskih dioničara, ali ne zbog toga što nije zadovoljan primjerenom otpremninom.

Zakonom je dano pravo upravi, odnosno upravnom odboru da podigne tužbu kojom pobija odluku glavne skupštine (čl. 362., st. 4). To je učinjeno zbog toga što je to organ koji vodi poslove društva i u okviru toga mora voditi brigu da glavna skupština donosi zakonite odluke te voditi brigu o zakonitosti

---

joj je donesena odluka koja se pobija. Sud je ispravno zaključio da je mjerodavno stanje upisa u registru dionica u mjerodavno vrijeme za ocjenu postojanja ovlasti za pobijanje odluke, a to, kada je riječ o dionicama izdanim u nematerijaliziranom obliku, znači stanje upisa na računu nematerijaliziranih vrijednosnih papira tužitelja. Činjenica što je tužitelj imao sklopljen ugovor o prijenosu dionica s dioničarom od kojega je stjecao dionicu prema mišljenju suda ne mijenja ništa na stvari jer u kritično vrijeme nije na svom računu nematerijaliziranih vrijednosnih papira imao upisanu dionicu na temelju koje je izvodio svoje pravo na podizanje tužbe, drugim riječima, tada još nije bio dioničar. Ugovor o prodaji dionice je samo pravna osnova za stjecanje dionica na temelju koje tek treba prenijeti dionicu na kupca, a on tek tada postaje dioničarom.

¹⁷ Schmidt, *op. cit.* u bilj. 4, str. 149; Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1282 - 1283.

¹⁸ Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 559; Schwab, *op. cit.* u bilj. 3, str. 2336; Hüffer, *ibid.*, str. 1283.

¹⁹ Dörr, *ibid.*; Schwab, *ibid.*; Hüffer, *ibid.*

djelovanja u društvu. Bez takve ovlasti uprava, odnosno upravni odbor ne bi mogao ostvariti tu svoju zadaću kada je riječ o odlukama glavne skupštine. Zakonom je tako tom organu dano *ius standi in iudicio* jer on u tome ne nastupa kao skup članova tog organa nego kao organ. Stoga izmjena u sastavu uprave, odnosno upravnog odbora u tijeku parnice ne znači i subjektivnu promjenu na strani tužitelja.²⁰ Taj organ ne može djelovati ni kao društvo iako, kada inače djeluje prema trećima, djeluje kao društvo, a ne kao njegov organ jer tada bi društvo bilo u parnici sa samim sobom, a to nije moguće.²¹ O podizanju tužbe organ odlučuje odlukom koju donosi onako kako u skladu sa statutom i inače odlučuje, a to znači, ako o tome u statutu nema drukčije odredbe, odluka uprave donosi se jednoglasno, a upravnog odbora većinom danih glasova. Uprava, odnosno upravni odbor može ustati s tužbom i protiv odluke koju je sam predložio pa i kada su za njezino donošenje kao dioničari glasovali i njegovi članovi. Za to se ne traži da je na glavnoj skupštini izjavljeno protivljenje odluci koja se pobija.²² Tom se organu daje pravo pobijanja i odluke koja je donesena na njegov prijedlog pa i za donošenje koje su glasovali njegovi članovi zbog toga što je moguće da tijekom glavne skupštine pa i kasnije utvrdi da su u vrijeme donošenja odluke postojali razlozi za njezino pobijanje pa njegova obveza za čuvanjem zakonitosti u društvu nalaže takvu intervenciju.

Uspije li tuženo društvo u sporu, ono će usprkos uspjehu snositi i troškove spora koje bi inače snosio tužitelj, a ne članovi uprave, odnosno upravnog odbora.²³ To je zbog toga što je riječ o tužbi koju je podigao organ društva, a ne njegovi članovi, a on na temelju Zakona ima *ius standi in iudicio* pa posljedice njegovih postupanja snosi društvo. Za razliku od uprave i upravnog odbora, nadzorni odbor nema stranačku sposobnost.²⁴ Ta mu sposobnost, naime, nije dana zakonom.

Ovdje se ne primjenjuje pravilo da izvršni direktori u pravilu imaju u društvu ovlasti kao i uprava društva. Oni nisu organ društva pa im se stoga ne daje *ius standi in iudicio* kao što ga ima uprava društva. Zakon ionako svakom od izvršnih direktora priznaje pravo na podizanje tužbe za pobijanje odluke glavne

---

²⁰ Dörr, *ibid.*, str. 563; Schwab, *ibid.*, str. 2337; Hüffer, *ibid.*, str. 1291.

²¹ Dörr, *ibid.*; Schwab, *ibid.*; Hüffer, *ibid.*

²² Dörr, *ibid.*

²³ Dörr, *ibid.*, str. 562; Schwab, *op. cit.* u bilj. 3, str. 2338 - 2339; Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1291.

²⁴ Tako Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci Rev-202/2000-2 od 5. srpnja 2001. objavljenj na www.vsrh.hr za nadzorni odbor.

skupštine, ali im se kao pojedincima ne može dati više prava nego što se daje članovima uprave. Stoga oni mogu ustati s tužbom pod pretpostavkama koje se traže za podizanje tužbe članova uprave.

Tužbu može podići svaki član uprave, odnosno izvršni direktor i član nadzornog, odnosno upravnog odbora ako bi provođenjem odluke učinio radnju koja je kažnjiva, nezakonita ili za koju bi mogao odgovarati za štetu. To pravo imaju članovi spomenutih organa, odnosno izvršni direktori koji su uredno imenovani, odnosno izabrani bez obzira na to jesu li u vrijeme podizanja tužbe bili upisani u sudskom registru jer je upis samo deklaratorne naravi.²⁵ Riječ je o svakom članu organa bez obzira ulazi li provedba odluke glavne skupštine interno u njegovu nadležnost ili u nadležnost njegova kolege. Bitno je da je član organa u vrijeme podnošenja tužbe, ne mora to biti u vrijeme donošenja odluke koja se pobija, a njegovo napuštanje tog mjesta nakon podizanja tužbe nema za posljedicu da više nije ovlašten biti strankom u parnici.²⁶ To zbog toga jer mu bez obzira na to što više nije član organa društva i dalje prijete opasnost zbog koje je i ovlašten ustati s tužbom pa ima pravni interes za daljnje vođenje spora. Zamjenik člana uprave ima tu ovlast samo ako, nakon što član uprave prestane to biti, stupi na njegovo mjesto.²⁷ Pobijati se mogu samo odluke glavne skupštine koje zahtijevaju provedbu, tj. one koje zahtijevaju od uprave da poduzme neke provedbene radnje, primjerice, podnošenje prijave za upis u sudski registar ako još nisu provedene ili djeluju retroaktivno ili bi se već nastala šteta mogla umanjiti oglašavanjem odluke ništetnom. Ne može se zahtijevati od člana organa da pobija odluku glavne skupštine na temelju koje je već nastala šteta koja se više ne može povećati.²⁸ Sankcije koje prijete nekom članu organa, ne ograničavajući se samo na onoga koji ustaje s tužbom, ne moraju biti zapriječene ili proizlaziti samo iz Zakona o trgovačkim društvima nego mogu proizaći i iz drugih propisa.²⁹ Opasnost od kažnjavanja (kaznenog, prijestupnog, prekršajnog) ili odgovornosti za štetu te postupanja protivno zakonu je hipotetična, tj. dovoljno je da bi to moglo nastupiti ako bi se provedla odluka. Član spomenutih organa vodi samostalno parnicu i snosi parnični

²⁵ Tako odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske od 13. listopada 1999. donesena u predmetu Pž-4031/99, objavljena na www.vsrh.hr, u listu Informator, br. 4777 od 18. prosinca 1999. i u časopisu Pravo i porezi, br. 3, 2000., str. 99 - 100.

²⁶ Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 563; Schwab, *op. cit.* u bilj. 3, str. 2339 - 2340; Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1291.

²⁷ Dörr, *ibid.*; Schwab, *ibid.*; Hüffer, *ibid.*

²⁸ Schwab, *ibid.*; Dörr, *ibid.*

²⁹ Schwab, *ibid.*

trošak ako bi ga s obzirom na ishod spora morao snositi tužitelj.³⁰ On, naime, djeluje u svoje ime, a ne kao organ društva.

Tuženo može biti jedino društvo. Ne može se tužiti glavna skupština koja je donijela pobijanu odluku jer ona je samo organ društva pa ne može biti strankom u postupku. Odluka glavne skupštine predstavlja volju društva, stoga treba tužiti onoga o aktu koga je riječ. Zato se tužba ne bi mogla podići ni protiv dioničara pa makar on imao sve dionice osim one jedne na temelju koje drugi dioničar ustaje s tužbom. Tako ostaje i kad je odluka donesena unutar koncerna.³¹ Ne može se tužiti ni fizička osoba koja je upisana u sudski registar na temelju odluke koja se tužbom pobija.³² Tužba se može podići samo protiv onog dioničkog društva glavna skupština kojeg je donijela odluku. Na postojanje pasivne legitimacije sud pazi po službenoj dužnosti.³³

To da je društvo tuženik ne mijenja okolnost što je u likvidaciji jer je riječ o istom društvu koje je samo promijenilo svoj cilj, ni što je u stečaju jer ono postoji tako dugo dok se ne okonča stečajni postupak i društvo briše iz sudskog registra. U obama slučajevima to može utjecati jedino na to tko će zastupati tuženoga u postupku. Ako se tuženi preoblikuje u neko drugo društvo, postupak se vodi protiv društva u koje se dioničko društvo preoblikovalo pa čak i onda kada preoblikovano društvo nema glavnu skupštinu. Riječ je o istoj pravnoj osobi promijenjena oblika koja nastavlja dioničko društvo pa se na nj prema okolnostima mogu odnositi i odluke koje se pobijaju. One, naime, mogu i te kako utjecati na imovinu, a i na druge prilike društva u koje se tuženi preoblikovao. Pri pripajanju i spajanju postupak se vodi protiv društva sveopćeg sljednika (univerzalnog sukcesora), društva preuzimatelja.

U parnici je moguće miješanje na objema stranama. To mogu učiniti samo osobe koje imaju stranačku sposobnost - dioničar, svaki član uprave, odnosno izvršni direktor ili član nadzornog, odnosno upravnog odbora, a uprava i upravni odbor samo na strani tužitelja jer im se samo u toj ulozi priznaje *ius standi in iudicio*. Nadzorni odbor to ne bi mogao jer nema stranačku sposob-

³⁰ Schmidt, *op. cit.* u bilj. 3, str. 113 - 115; Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1292; Semler, *op. cit.* u bilj. 2, str. 566.

³¹ Schmidt, *ibid.*, str. 150.

³² Tako i Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u odluci od 8. travnja 2003. donešenoj u predmetu Pž-1721/03, objavljenoj u Zbirci rješidbi hrvatskih trgovačkih sudova, br. 7, str. 86, odluka pod br. 63 i u časopisu Pravo i porezi, br. 4, 2004., str. 132, odluka pod br. 6.

³³ Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1294.

nost.³⁴ Za miješanje mora postojati pravni interes da u sporu uspije stranka na strani koje se umješač miješa. To je, primjerice, slučaj kada netko tko je inače ovlašten za pobijanje odluke propusti rok u kojem mora podignuti tužbu. Kako presuda djeluje i prema svim članovima uprave, odnosno izvršnim direktorima i članovima nadzornog, odnosno upravnog odbora bez obzira na to jesu li ovlašteni ustati s tužbom za pobijanje, treba im priznati postojanje pravnog interesa za miješanje u sporu i kada nisu ispunjene pretpostavke da sami mogu ustati s tužbom. Taj bi interes trebalo katkad priznati i trećima, primjerice, ugovornoj strani iz poduzetničkog ugovora, ugovora o pripajanju i spajanju ako se vodi spor o pobijanju odluke glavne skupštine o davanju suglasnosti za takav ugovor.³⁵

Sprečavanju zlouporaba i ubrzanju postupka služi odredba čl. 363., st. 4. Zakona prema kojoj se dioničar može pridružiti tužitelju u parnici kao umješač najkasnije u roku mjesec dana od dana objave u glasilu društva da je tužba podignuta i da je u tom sporu sud zakazao ročište. Uprava, odnosno izvršni direktori moraju, naime, u glasilu društva bez odgađanja objaviti da je tužba podignuta i kad je po njoj zakazano ročište. Time se otklanja mogućnost smišljena otezanja postupka zbog stupanja u parnicu na strani tužitelja u njezinoj već poodmakloj fazi kako bi se osujetilo brzo privođenje parnice kraju. Tom se odredbom za taj slučaj isključuje primjena odredbe čl. 206., st. 2. Zakona o parničnom postupku o vremenu kada umješač može stupiti u parnicu.

Ubrzanju postupka i sprečavanju zlouporaba služi i propisivanje prava tuženog društva da neposredno po isteku roka do kada se može podignuti tužba kojom se pobija odluka glavne skupštine ostvari pravo uvida u podignutu tužbu i prije nego što mu ona bude dostavljena i zatraži od suda da mu dade njezinu presliku (čl. 363., st. 3. Zakona). U praksi je, naime, moguće da tužitelji u želji da odugovlače postupak kako bi ostvarili neke svoje ciljeve u odnosu na društvo u tužbi namjerno navedu pogrešnu adresu tuženika kako bi sud zbog neuspjele dostave zatražio ispravak tužbe. Kako bi se to osujetilo, propisano je spomenuto pravo tuženika kojemu odgovara obveza suda da mu omogući uvid u tužbu i prije početka parnice i dade presliku tužbe. U slučaju pak da je u tužbi navedena kriva adresa, tuženik može navesti pravu i tako omogućiti da se postupak redovito odvija. Više postupaka koji se vode o pobijanju treba spojiti kako bi se izbjeglo donošenje različitih odluka u istoj stvari. Postupak je hitan.

³⁴ Hüffer, *ibid.*, str. 1295; Schmidt, *op. cit.* u bilj. 3, str. 154.

³⁵ Hüffer, *ibid.*; Schmidt, *ibid.*, str. 155.

3. ZASTUPANJE DRUŠTVA U SPORU

Društvo zastupaju uprava, odnosno izvršni direktori³⁶ i nadzorni, odnosno upravni odbor (čl. 363., st. 2. Zakona). Kako je moguće da odluku pobijaju uprava te članovi uprave i nadzornog odbora, moguće je da ista osoba bude tužitelj ili njegov član i zastupnik tuženoga ili član tuženikova zastupnika, što dovodi do sukoba interesa. Zato je Zakonom propisano da, u slučaju kad s tužbom ustanu uprava ili neki njezin član, društvo zastupa samo nadzorni odbor, a ustane li s tužbom član nadzornog odbora, samo uprava. Teškoće nastaju ako su tužitelji uprava i/ili neki član uprave i član nadzornog odbora. Izlaz bi bio u tome da zastupnika odredi glavna skupština ako takav zahtjev pred nju postavi uprava društva jer tada ona zapravo u skladu sa Zakonom predlaže tom organu da donese poslovodnu odluku pa bi se ovdje moglo na odgovarajući način primijeniti odredbu čl. 273.a, st. 2. Zakona o trgovačkim društvima prema kojoj je u tamo navedenom slučaju glavna skupština ovlaštena imenovati društvu jednog ili više zastupnika. Glavna skupština to može, ali i ne mora učiniti. Ne učini li to, trebalo bi na odgovarajući način primijeniti rješenje iz čl. 273.a Zakona prema kojem na prijedlog tamo propisane manjine dioničara posebne zastupnike imenuje trgovački sud na području kojeg je sjedište društva.

U društvima s monističkim ustrojem organa, ako s tužbom ustane neki izvršni direktor koji nije član upravnog odbora, društvo zastupa taj odbor, a ustane li s tužbom neki član upravnog odbora koji nije izvršni direktor, zastupaju ga izvršni direktori. Ustanu li s tužbom neki izvršni direktor i netko od članova upravnog odbora, stanje je isto kao i u prije navedenom slučaju kad su tužitelji uprava i/ili neki član uprave i član nadzornog odbora. Ustane li s tužbom upravni odbor, valja primijeniti rješenje kao i kada s tužbom ustane uprava i/ili neki član uprave i član nadzornog odbora.

Kada uprava društva, odnosno izvršni direktori određuju kome će dati punomoć za zastupanje društva, oni time obavljaju radnju posloводства. Određivanje zastupnika u tom slučaju značilo bi davanje punomoći za zastupanje društva. Drukčije zastupanje društva, naime, nije moguće kad je upravi, odnosno izvršnim direktorima odredbom čl. 363., st. 2. Zakona u ranije spomenutim slučajevima oduzeta ovlast za zastupanje osobama kao onima koji su inače

³⁶ Za način kako uprava, odnosno izvršni direktori zastupaju društvo, što vrijedi i za zastupanje pred sudom, v. Barbić, J., *Pravo društava. Knjiga prva. Opći dio*, Zagreb, 2008., pod. II.13. b) b.b., c) c.a., str. 412 - 414, 479 - 483.

po zakonu ovlaštenu zastupati društvo u parnici. Kako je davanje punomoći radnja posloводства, uprava bi morala s obzirom na svoju obvezu vođenja poslova društva, kada u ranije izloženu slučaju nije ovlaštena zastupati društvo, radi njegove dobrobiti sazvati glavnu skupštinu i na temelju čl. 275., st. 2. Zakona zatražiti od nje da imenuje opunomoćenika i ovlasti, primjerice, predsjednika da na temelju te odluke opunomoćeniku u ime društva izda punomoć za zastupanje u parnici. Ne učini li to uprava, mogao bi to prema okolnostima biti važan razlog za opoziv imenovanja članova uprave. Punomoć ne bi mogla dati uprava jer ona prema odredbi čl. 363., st. 2. Zakona u ranije spomenutim slučajevima nije više Zakonom ovlaštena zastupati društvo pa tako ni dati punomoć osobi koja će ga zastupati. Ne dođe li kako je ranije opisano do toga da ni trgovački sud ne imenuje zastupnika, jer to od njega nije traženo, a tužba je dostavljena tuženom koji nema zastupnika jer ga ni glavna skupština u primjerenom roku nije odredila pa nije ni dana punomoć na način kako je izloženo, to bi bilo osnova da sud tuženom postavi privremenog zastupnika (čl. 83., st. 2. i 84., st. 1. Zakona o parničnom postupku).³⁷

Kada nadzorni odbor zastupa društvo u parnici, to čini tako da odlukom ovlasti predsjednika ili nekog svog člana da u ime nadzornog odbora zastupa društvo i za to mu izda propisanu punomoć ili pak da za to opunomoći punomoćnika kojem će tada predsjednik u ime nadzornog odbora u tom smislu izdati punomoć. Te osobe tada ne djeluju kao netko tko stvara volju društva nego kao onaj tko samo kao zastupnik daje očitovanje te volje prema trećima. Zato se u zastupanju traži odluka nadzornog odbora kojom se stvara volja društva za poduzimanje radnje, a predsjednik, odnosno član tog odbora samo je očituju prema trećima pa i prema sudu. U ime tog organa spomenuta bi osoba bila ovlaštena dati punomoć odvjetniku da zastupa društvo pred sudom u sporovima u kojima nadzorni odbor po zakonu zastupa društvo (čl. 363., st. 2. Zakona). Za davanje takve punomoći bila bi potrebna i odluka nadzornog odbora. I za opoziv dane punomoći potrebna je odluka nadzornog odbora. Takvu odluku nadzorni odbor donosi onako kako i inače donosi odluke, što znači u skladu s onim što je predviđeno statutom ako je to njime uređeno. Za opoziv dane punomoći, a tako je i s njezinim davanjem, odlukom nadzornog odbora

³⁷ U tom se smislu izjasnio i Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u odluci od 2. lipnja 1998. donesenoj u predmetu Pž-1547/98 objavljenoj u ING pregledu sudske prakse, br. 5, 1998., odjeljak 2, str. 34. Odluka je, doduše, donesena u vezi s pobijanjem odluke skupštine društva s ograničenom odgovornošću, ali je zbog iste procesne situacije valja primijeniti i ovdje.

određuje se netko od članova nadzornog odbora ili treća osoba koja će u ime odbora očitovati volju povlačenja punomoći, tj. povući punomoć. Za valjanost opoziva nije dovoljno da ga je potpisao predsjednik nadzornog odbora.³⁸ No, trebalo bi prihvatiti valjanim opoziv punomoći koji bi se učinio tako da se odluka nadzornog odbora o opozivu punomoći potpisana od predsjednika nadzornog odbora, odnosno njegova zamjenika ako je predsjedao sjednicom na kojoj je donesena odluka, dostavi opunomoćeniku, odnosno sudu kada je riječ o zastupanju pred sudom. Predaju odluke treba smatrati očitovanjem volje da se opozove punomoć, čime se ujedno i iskazuje da je o tome u nadzornom odboru bila donesena odluka.

Društvo u likvidaciji zastupaju likvidatori, a u stečaju stečajni upravitelj. Kako likvidatori imaju u društvu položaj članova uprave, mogli bi i pobijati odluku glavne skupštine pa bi se u vezi sa zastupanjem društva mogli naći u istom položaju kao i u onom ranije opisanom u pogledu uprave društva, za što bi trebalo na odgovarajući način primijeniti tamo predloženo rješenje. Stečajni zakon propisuje da otvaranjem stečajnog postupka prestaju i prava organa društva i prelaze na stečajnog upravitelja (čl. 89., st. 1.). Stečajni upravitelj ne bi mogao djelovati na objema stranama, kao stranka (tužitelj) i istodobno s druge strane kao zastupnik tuženoga (društva u stečaju). U takvu je slučaju ispunjen uvjet da sud tuženom društvu postavi privremenog zastupnika (čl. 83., st. 2. i čl. 84. Zakona o parničnom postupku).

4. PREDMET SPORA

Odluka glavne skupštine pobija se konstitutivnom tužbom. Predmet spora je zahtjev tužitelja da sud utvrdi nišetnom odluku glavne skupštine na temelju utvrđenog činjeničnog stanja na kojemu se osniva taj zahtjev s učinkom prema svima.³⁹ Zahtjevom se traži da se u njemu točno navedena odluka utvrdi nišetnom iz razloga koji su činjenično navedeni u tužbi ili pak samo onaj dio odluke za koji se traži spomenuto utvrđenje iz razloga što proizlaze iz činjeničnog stanja o kojemu je riječ. To se utvrđenje, naime, ne može tražiti

³⁸ Tako Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u odluci od 14. veljače 2008. u predmetu Pž-4646/07, objavljen u Izboru odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, br. 14, studeni 2008., str. 122 - 123, odluka pod br. 57 i u ING pregledu sudske prakse, br. 2, 2009., odjeljak 2, str. 12, odluka pod br. 234.524.

³⁹ Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1297; Schmidt, *op. cit.* u bilj. 3, str. 162; Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 568; Schwab, *op. cit.* u bilj. 3, str. 2351 - 2352.

*in abstracto*⁴⁰ općim zahtjevom bez navođenja činjenica na kojima je utemeljen zahtjev za pobijanje, a posebice ne bez točnog navođenja odluke koja se pobija u cijelosti, odnosno dijela te odluke ako se ne pobija cijela odluka. Budući da je na sudu da kvalificira razlog potreban za pobijanje, razlog naveden u tužbi nije obuhvaćen predmetom spora, pa ni onda kad ga tužitelj navede u tužbi, nego samo činjenično stanje na kojem se temelji. Sudskom odlukom obuhvaćen predmet spora je utvrđenje odluke ništetnom iz razloga koji proizlaze iz činjenica navedenih u tužbi.⁴¹

Kako je za isticanje tužbenog zahtjeva potrebno točno navesti odluku glavne skupštine koja se pobija, tužitelj će morati, posebice kada odluku pobija zbog toga što je sadržajno protivna zakonu ili statutu društva, točno znati njezin sadržaj i iznijeti ga pred sudom uz navođenje zbog čega je pobija. Zakon o trgovačkim društvima propisuje u čl. 281., st. 4. da svaki dioničar i svaki član nadzornog, odnosno upravnog odbora može zahtijevati da mu uprava, odnosno izvršni direktori u pisanom obliku priopće odluke koje donese glavna skupština. Uprava, odnosno izvršni direktori dužni su bez odgađanja nakon održane glavne skupštine dostaviti registarskom sudu javno ovjereni primjerak zapisnika s priložima (čl. 286., st. 5. Zakona) pa je sadržaj odluke svakom lako dostupan. Osim toga, dioničar koji je u zapisnik na glavnoj skupštini izjavio svoje protivljenje donesenoj odluci može zatražiti od suda da odluči o njegovu zahtjevu da ga uprava, odnosno izvršni direktori obavijeste o donesenoj odluci, a to može učiniti i svaki dioničar koji je od uprave, odnosno izvršnih direktora zatražio obavijest, ali mu je oni nisu dali (čl. 288.). Tužitelj nema pravo tražiti da mu uprava, odnosno izvršni direktori društva dostave zapisnik s glavne skupštine.⁴²

---

⁴⁰ Schmidt, *ibid.* V. odluku Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske od 23. studenoga 2007. u predmetu Pž-3745/04 objavljenu u ING pregledu sudske prakse, br. 6, 2009., odjeljak 2, str. 53., odluka pod br. 234.824. Sud smatra da se tužbom može tražiti utvrđenje ništetnosti samo individualno označene odluke, odnosno individualno označenih odluka jer bi se inače moglo zaključiti da se tužbom traži utvrđenje ništetnosti glavne skupštine, a ne odluka koje su na njoj donesene. Na temelju tužbe donosi se konstitutivna presuda kojom se zbog nedostatka odluka glavne skupštine proglašava ništetnom. To se ne može učiniti sa “svim odlukama glavne skupštine” nego samo s pojedinačno navedenim odlukama pa i svima, ali se svaku od njih mora točno navesti.

⁴¹ Schmidt, *op. cit.* u bilj. 3, str. 162.

⁴² Tako Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u neobjavljenoj odluci Pž-715/99-2 od 13. travnja 1999.

Obavješćivanje potencijalnih tužitelja može s obzirom na kratkoću roka za podizanje tužbe za pobijanje izazvati teškoće, posebice zbog neažurnosti uprave, odnosno izvršnih direktora da sudu dostave zapisnik, a, ako se o davanju obavijesti traži odluka suda, i zbog sporosti suda. Potencijalni tužitelj može tada od javnog bilježnika dobiti potvrdu o tome kakva je odluka unesena u zapisnik (čl. 99., st. 1. Zakona o javnom bilježništvu) i tako sa sigurnošću saznati sadržaj odluke koju želi pobijati. Ako je zatražio od uprave, odnosno od izvršnih direktora da mu u pisanom obliku priopće odluku, a oni to nisu učinili na vrijeme pa se morao poslužiti dobivanjem potvrde od javnog bilježnika, tužitelj bi mogao tražiti da mu društvo nadoknadi time prouzročen trošak.

S obzirom na isti cilj tužbe, ne smatra se njezinom izmjenom ako se utvrđenje odluke ništetnom traži na temelju tužbe radi ništetnosti umjesto prvotno podignute tužbe radi pobijanja odluke i obrnuto, pod pretpostavkom da je riječ o istom činjeničnom stanju. Nema, stoga, potrebe za isticanjem glavnog i podrednog tužbenog zahtjeva kojim se utvrđenje ništetnosti traži iz nekog razloga ništetnosti odluke pa, ako sud ne bi prihvatio taj tužbeni zahtjev, da to učini zbog razloga poboynosti.⁴³ Sud je dužan sam ocijeniti koji razlog za utvrđenje odluke ništetnom proizlazi iz podastrijetog mu činjeničnog stanja i pritom nije vezan kvalifikacijom tužitelja.

Promjenom tužbe, međutim, treba smatrati promjenu činjeničnog stanja u mjeri u kojoj se time iznosi drugi razlog za pobijanje odluke, ali ne zbog drukčije kvalifikacije razloga nego zbog drugog činjeničnog stanja koje upućuje na drugi razlog pobijanja.⁴⁴ Učini li se takva promjena, tužbu bi trebalo odbiti ako se traži da se odluka utvrdi ništetnom jer su činjenice osnova da se to učini iz drugog razloga poboynosti, a protekao je rok u kojem se tužba mogla podignuti na temelju te osnove.⁴⁵ Nema smetnje da se iznesu druge činjenice koje opravdavaju utvrđenje ništetnosti odluke zbog toga što postoje razlozi za ništetnost na koju sud pazi po službenoj dužnosti (tužba radi ništetnosti, a ne radi poboynosti odluke) jer tu, osim onih iz čl. 356. Zakona o trgovačkim društvima koji obuhvaća velik broj razloga, nema vremenskog ograničenja u postavljanju zahtjeva.

Bude li tužitelj s tužbenim zahtjevom istaknutim radi pobijanja odluke glavne skupštine pravomoćno odbijen, ne bi više mogao na temelju istog činjeničnog stanja ustati s tužbom radi ništetnosti odluke jer je na temelju tog

⁴³ Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1297 - 1298.

⁴⁴ Schmidt, *op. cit.* u bilj. 3, str. 162.

⁴⁵ Schmidt, *ibid.*

činjeničnog stanja sud već donio pravomoćnu odluku. Naime, cilj tužitelja je uklanjanje odluke glavne skupštine, a na sudu je ocjena hoće to biti učinjeno zbog njezine ništetnosti ili poboynosti iako je riječ o istom petitu tužbe.⁴⁶ To ne sprečava tužitelja da nakon toga ustane s tužbom radi ništetnosti odluke glavne skupštine, ali na temelju drugog činjeničnog stanja. Kako podizanje takve tužbe nije ograničeno rokom kao što je to slučaj s tužbom kojom se pobija odluka glavne skupštine, on to može učiniti u svako doba.

Određenje predmeta spora važno je zbog toga da se točno zna o čemu teče parnica i što je obuhvaćeno litispencijom i poslije pravomoćnošću donesene odluke. U sporovima u povodu pobijanja odluka glavne skupštine moguće su slobodne raspoložbe stranaka jer u čl. 363. Zakona o trgovačkim društvima nema odredaba koje bi upućivale na što drugo. Moguća je presuda zbog izostanka.⁴⁷ Mogućnost donošenja presude na temelju priznanja trebalo bi promatrati u sklopu mogućnosti sklapanja nagodbe.⁴⁸ Parnica se može okončati nagodbom, ali tu postoje ograničenja koja proizlaze iz prava društava. Valja razlikovati uklanjanje li se nagodbom odluka glavne skupštine ili ju se ostavlja na snazi.

Nagodba u prvom slučaju ne bi bila dopuštena,⁴⁹ tj. njome se ne bi mogao postići konstitutivni učinak jer bi tada uprava, odnosno izvršni direktori i nadzorni, odnosno upravni odbor prešli svoje ovlasti u društvu i zadržali u nadležnost glavne skupštine, a to im Zakonom o trgovačkim društvima nije dopušteno. Oni bi, naime, u tom slučaju uklonili odluku drugog organa društva (glavne skupštine), a to zbog stroge podjele nadležnosti u dioničkom društvu nije moguće pa oni, stoga, nisu ovlašteni sklopiti takvu nagodbu. Sklapanjem nagodbe prešli bi granice slobodne raspoložbe na strani tuženika.

Moglo bi se, međutim, sklopiti nagodbu kojom se ne dira u valjanost pobijane odluke, npr., povlačenje tužbe uz nadoknadu troškova pod uvjetom da nije riječ o zlorabi, preuzimanje obveze društva da neće provesti donesenu odluku.⁵⁰ Time spomenuti organi, odnosno osobe koje zastupaju društvo ne bi prešle svoje ovlasti vođenja poslova društva i ne bi zadržale u nadležnost glavne skupštine. Primjena odluke glavne skupštine je u njihovoj nadležnosti, ali njezino donošenje pa s time i opstojnost nisu. Glavna skupština bi mogla novom

---

⁴⁶ Schwab, *op. cit.* u bilj. 3, str. 2352; Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 569.

⁴⁷ Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1298.

⁴⁸ U njemačkom je pravu prihvaćeno da se može donijeti presuda na temelju priznanja. V. u Hüffer, *ibid.*, koji za to navodi opsežnu literaturu i sudsku praksu.

⁴⁹ Hüffer, *ibid.*, str. 1299.

⁵⁰ Hüffer, *ibid.*

odlukom ukinuti onu koja se pobija ili je izmijeniti, ali tada bi to učinila ona, a ne netko drugi u društvu. Ukinе li glavna skupština svoju raniju odluku kasnijom za vrijeme parnice, tužitelj bi morao povući tužbu, ali bi imao pravo na nadoknadu troškova. Ako za to ima pravni interes, mogao bi preinačiti tužbu i tražiti da sud utvrdi da je prvotna odluka bila ništetna i za vrijeme dok nije bila ukinuta, izmijenjena ili zamijenjena drugom, primjerice, jer je tada imala neki učinak za kojega tužitelj ima pravni interes da se protiv nje bori ili traži uklanjanje posljedica do kojih je već bilo došlo. Dopušteno je odricanje od žalbe te povlačenje žalbe i revizije.⁵¹

5. TERET DOKAZA

U parnicama o pobijanju odluka glavne skupštine vrijedi opće pravilo o teretu dokaza, tj. da svaka strana mora dokazati ono što tvrdi. Tužitelj mora iznijeti tvrdnju i dokazati svoju ovlast za podizanje tužbe (npr., svojstvo dioničara, člana uprave, odnosno izvršnog direktora ili člana nadzornog, odnosno upravnog odbora, a dioničari i protivljenje izjavljeno u zapisnik na glavnoj skupštini, odnosno pogreške u sazivanju glavne skupštine ili u odlučivanju da im se dopusti sudjelovati na glavnoj skupštini) i činjenice na kojima temelji svoj zahtjev (odluku koja je donesena i u čemu je pogreška u postupanju koja je uzrok postojanju razloga za pobijanje odluke, u čemu je protivnost sadržaja odluke zakonu ili statutu, činjenice vezane uz pokušaj da se odlukom postigne posebna korist).

Kad je riječ o uzročnosti postupovne povrede za donošenje pobijane odluke, teret dokaza je na tuženom društvu. Ono mora iznijeti činjenice i dokazati da učinjena povreda nije utjecala na donošenje odluke.⁵² S obzirom na odredbu čl. 360., st. 4. Zakona teret dokaza da nije bilo uskraćeno davanje obavijesti dioničarima je na društvu, a isto vrijedi i glede pogrešaka učinjenih u sazivanju glavne skupštine.⁵³ Kad je riječ o sadržajnim povredama zakona i statuta, teret dokaza je na tužitelju.⁵⁴ Ako je riječ o povredi načela jednakog postupanja s dioničarima, načela lojalnosti i pokušaja da se odlukom postignu posebne koristi na štetu društva ili koga trećega, tužitelj mora dokazati tipične činjenice i povredu tipičnih interesa društva i dioničara, a na društvu je teret iznošenja činjenica i dokazivanja koji opravdavaju donošenje pobijane odluke.⁵⁵

⁵¹ Schmidt, *op. cit.* u bilj. 3, str. 168; Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 576.

⁵² Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1274; Schmidt, *op. cit.* u bilj. 3, str. 169.

⁵³ Hüffer, *ibid.*; Schmidt, *ibid.*

⁵⁴ Hüffer, *ibid.*; Schmidt, *ibid.*

⁵⁵ Hüffer, *ibid.*; Schmidt, *ibid.*

6. UPIS POBIJANE ODLUKE U SUDSKI REGISTAR PRIJE OKONČANJA SPORA

Vođenje postupka u kojem se pobija odluka glavne skupštine može društvu nanijeti štetu i kada tužitelj ne uspije s tužbom. Odredi li se u tom postupku privremena mjera kojom se zaustavlja primjena odluke, društvu se može nanijeti šteta jer se odluka ne može provesti do okončanja spora, a to može trajati godinama. Odluka se u nekim slučajevima ne može provesti i kada nije određena privremena mjera kojom se osujećuje provedba odluke jer je Zakonom propisano da se to ne može učiniti sve dok traje parnica u kojoj se ta odluka pobija. To su, primjerice, slučajevi statusnih promjena za koje je Zakonom propisano da se ne može provesti upis promjene u sudski registar ako se vodi postupak pobijanja odluke, slučaj prijenosa dionica manjinskih dioničara glavnom dioničaru i dr.

Nije rijetko da se ustaje s tužbom kojom se traži utvrđenje da je neka odluka glavne skupštine ništetna zlouporabom prava onih koji traže da sud to utvrdi. To može biti kad se utvrđuje da je odluka glavne skupštine ništetna zbog nekog razloga njezine ništetnosti ili razloga poboynosti. U obama slučajevima petit tužbe je isti - traži se utvrđenje odluke ništetnom iako su različiti razlozi na kojima se temelji tužba pa je jednom riječ o deklaratornoj, a drugi put o konstitutivnoj tužbi dok presuda jednom ima deklaratoran, a drugi put konstitutivan učinak. Želi li se za dulje vrijeme onemogućiti upis neke odluke u sudski registar koja se inače upisuje u taj registar, to se može postići podizanjem takve tužbe i ishođenjem privremene mjere kojom se zabranjuje upis odluke u sudski registar.

Takav je učinak moguć i podizanjem nedopuštene tužbe sve dok se ne okonča parnični postupak ako se za upis odluke u sudski registar traži davanje izvještaja uprave, odnosno izvršnih direktora društva da odluka nije pobijana. Premda tužba nije dopuštena, dok se ne okonča parnični postupak uprava, odnosno izvršni direktori ne smiju dati izvjavu da se ne vodi postupak zbog pobijanja odluke pa se time postiže isti učinak kao i kad se upis odluke u sudski registar zabranjuje određivanjem odgovarajuće privremene mjere. Takvo se pravno stanje može zlouporabiti na štetu društva pa i svih dioničara društva. Riječ je o tzv. odlukama bez pravnog učinka za učinak kojih se zahtijeva da ih se upiše u sudski registar pa vođenje postupka kojim se to odlaže onemogućuje učinak odluke, a to može izazvati opasnost i da se društvo gospodarski uništi.

Kako bi se spriječilo takvo nanošenje štete društvu, u čl. 366.a Zakona o trgovačkim društvima propisana je mogućnost da se pobijana odluka upiše u

sudski registar i prije okončanja spora, drugim riječima, da vođenje spora ne utječe na njezin učinak koji dobiva upisom u sudski registar. Njime je predviđena zaštitna mjera protiv postupanja tužitelja koje nema izgleda za uspjeh ili kada treba dati prednost interesu društva određenom Zakonom pred interesom tužitelja.

Primjena te mjere dolazi u obzir u Zakonom točno propisanim slučajevima. Ona se može primijeniti kad se tužba podiže zbog ništetnosti i zbog poboynosti odluke. Zakonom propisana pretpostavka je da se tužbom traži utvrđenje ništetnosti odluke. Zakon propisuje i o kojim je odlukama riječ. Prije svega, po naravi stvari, primjena mjere dolazi u obzir samo kad se parnica odnosi na odluke glavne skupštine koje se upisuju u sudski registar i ne može se koristiti u drugim slučajevima. Može se primijeniti kad se traži utvrđenje ništetnosti odluka glavne skupštine o 1. povećanju ili smanjenju temeljnog kapitala društva, 2. izdavanju obveznica društva, 3. poduzetničkom ugovoru, 4. priključenju društva glavnom društvu, 5. prijenosu dionica manjinskih dioničara glavnom dioničaru, 6. kada podizanje takve tužbe prema odredbama Zakona nije dopušteno.

U tim slučajevima tuženo društvo može predložiti da parnični sud donese rješenje kojim se dopušta upis odluke u sudski registar i da njezin nedostatak ne utječe na učinak upisa. Činjenice na temelju kojih se može donijeti rješenje treba učiniti vjerojatnim, razumije se, predlaganjem odgovarajućih dokaza. Riječ je o činjenicama kojima se dokazuje da su ispunjene pretpostavke koje propisuje Zakon da bi sud mogao donijeti predloženo rješenje. Takvim se rješenjem omogućuje da odluka glavne skupštine dobije pravni učinak i tako se sprečava nastupanje štete za društvo koja bi mu bila počinjena dugotrajnim parničanjem i odlaganjem primjene donesene odluke. Cilj propisa je zaštita društva i njegovih dioničara uzetih kao cjeline, tj. ne pojedinog dioničara ili samo nekih od njih nego svih dioničara društva jer oni ostvaruju svoj interes putem društva pa bi odgađanje stupanja na snagu i pravnog učinka odluke glavne skupštine nanijelo štetu društvu, a time i njima, zbog posljedica podizanja nerazumnih tužba i tužba kojima se to pravo zloupotrebljava. To je moguće samo u navedenim slučajevima podizanja tužba.

Odluka suda o donošenju rješenja ne može biti proizvoljna nego se traži njegova objektivna prosudba prema čvrsto propisanim mjerilima. Sud smije donijeti predloženo rješenje samo ako 1. tužba nije dopuštena ili očigledno nije osnovana ili 2. tužitelj u roku tjedan dana od kada mu je dostavljen prijedlog društva ispravama ne dokaže da je u vrijeme objave poziva za glavnu skupšti-

nu na kojoj je donesena pobijana odluka imao u društvu dionice na koje se odnosi najmanje 1.000 kuna temeljnog kapitala društva i da ih još ima ili 3. prema slobodnoj ocjeni suda treba dati prednost učinku odluke glavne skupštine odmah jer znatna šteta za društvo i njegove dioničare preteže nad štetom tužitelja osim ako je riječ o posebno teškoj povredi prava.

Tu je u biti riječ o odmjeravanju interesa tužitelja s jedne strane i interesa društva i njegovih drugih dioničara u tome da odluka upisom u sudski registar dobije pravni učinak s druge strane. Pritom se mora uzeti u obzir u čemu je povrijeđen propis i težina povrede. To je izraženo u pretpostavkama pod kojima sud smije donijeti predloženo rješenje.

Kad je riječ o nedopuštenoj tužbi, treba je odbaciti pa je zakonodavac propisivanjem da podizanje tužbe nije dopušteno, odnosno da je za zaštitu dioničara propisan drugačiji pravni put odmjerio odnos interesa tužitelja s jedne strane i tuženog društva te ostalih njegovih dioničara s druge. Nakon što sud odbaci tužbu, odluka glavne skupštine može se upisati u sudski registar pa se u tom slučaju sud ne smije upuštati u odmjeravanje interesa stranaka u sporu i ostalih dioničara. Kad utvrdi da tužba nije dopuštena, sud mora donijeti predloženo rješenje i ne mora čekati pravomoćnost rješenja. Kad bi pretpostavka za upis odluke u sudski registar bila pravomoćnost rješenja kojim je sud odbacio tužbu, ne bi se postigao cilj propisa kojim se dopušta upis odluke u sudski registar. Takvo bi rješenje, naime, otvorilo vrata zlouporabama jer bi tužitelj podizanjem nedopuštene tužbe zapravo postigao cilj – odlaganje upisa odluke u sudski registar. Primjer za to je tužba kojom se pobija odluka glavne skupštine o prijenosu dionica manjinskih dioničara glavnom dioničaru zbog toga što određena otpremnina u novcu nije primjerena. Takva tužba nije dopuštena jer je zaštita manjinskih dioničara osigurana korištenjem drugog pravnog puta (čl. 300.k Zakona). Ustane li neki dioničar usprkos tomu s takvom tužbom, premda je taj pravni put isključen, time može iz postupovnih razloga zbog sporosti ili nesnalaženja suda odgoditi upis odluke u sudski registar za nekoliko godina, što se u praksi nažalost i događa.

Utvrđi li sud da tužba očigledno nije osnovana, smije donijeti predloženo rješenje. Tu je riječ o dopuštenoj tužbi koja nije osnovana. Njezina neosnovanost mora biti očigledna. Ovdje je na sudu da odmjeri odnos spomenutih interesa polazeći od toga da, čim se uvjeri da tužba nema izgleda za uspjeh, ne treba čekati pravomoćno okončanje spora ishod kojeg je očigledan da bi se odluka upisala u sudski registar jer bi time društvu i drugim dioničarima bila počinjena šteta. Nije riječ o odmjeravanju čija bi šteta bila veća nego je

dovoljno da bi bez upisa odluke u sudski registar bila počinjena šteta o kojoj je ovdje riječ. Polazište za to je da je nepovoljan ishod parnice za tužitelja izvješan u vrijeme kad sud odlučuje o prijedlogu tuženog društva. Primjer toga je podizanje tužbe nakon što je za to protekao Zakonom propisan rok jer je riječ o prekluzivnom materijalnopravnom, a ne procesnopravnom roku pa tužba podignuta izvan roka nije osnovana.⁵⁶ S obzirom na to da je Zakonom propisan rok za podizanje tužbe, neosnovanost tužbe je očigledna. Neosnovana je i tužba kojom se zlopotrebljava pravo na pobijanje odluke glavne skupštine jer je i tu riječ o materijalnopravnom pitanju. Zlopotreba dovodi do gubitka prava.⁵⁷ Općenito valja smatrati da nije osnovana tužba koja se ne temelji na nekom razlogu zbog kojega se može pobijati odluka glavne skupštine.⁵⁸

O očiglednosti da je tužba neosnovana može biti riječi kad se to može utvrditi s visokim stupnjem sigurnosti.⁵⁹ Pritom je potrebna pravna procjena stvari i pravnih razloga koji se iznose protiv donošenja rješenja kojim se dopušta upis odluke glavne skupštine u sudski registar, a ne i ispitivanje činjeničnog stanja u pogledu kojega je dovoljno da samo postoji vjerojatnost. To će osobito biti slučaj kad su sudu podnesene isprave na temelju kojih može zaključiti o postojanju vjerojatnosti bez potrebe da provodi usmenu raspravu ili pak kad je u mogućnosti da eventualno sasluša svjedoke koji su već prisutni na raspravi.⁶⁰ Tužba će biti očigledno neosnovana kad iz pravne prosudbe stanja stvari jasno i bez sumnje proizlazi da tužba nije osnovana i da neka drukčija pravna prosudba nije prihvatljiva.⁶¹

Propisivanjem dokazivanja minimalnog broja dionica koje drži tužitelj i vremena njihova držanja ide se za tim da se spriječi zlonamjerno postupanje osoba koje nemaju neki osobiti interes u društvu ili ga praktično i nemaju, ali mogu ometati život i djelovanje društva, što bi katkad mogao biti i jedini interes u držanju dionica. To omogućuje sudu da u takvu slučaju donese predloženo rješenje, ali pritom mora voditi računa o težini povrede zakona, odnosno statuta učinjene odlukom o kojoj se vodi spor. Pri tome treba početi od toga da je odluku donijela većina u društvu, da bi ona ostala valjanom da nije pobijana, a pobija je dioničar s bagatelnim, malim udjelom u društvu i nitko drugi ne

---

⁵⁶ Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 581.

⁵⁷ Dörr, *ibid.*

⁵⁸ Dörr, *ibid.*

⁵⁹ Schwab, *op. cit.* u bilj. 3, str. 1376.

⁶⁰ Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1316.

⁶¹ Dörr, *op. cit.* u bilj. 1, str. 582.

iskazuje interes za to da je se pobije. Zakonsko rješenje omogućuje sudu da u slučaju velike i posebno važne povrede zakona ili statuta, osobito kad se time oštećuju osobe izvan društva, odbije prijedlog za donošenje rješenja, ali i da po njemu postupi ocijeni li da to nije slučaj. Donese li sud predloženo rješenje, nije dužan obrazlagati ništa drugo osim iznošenja činjenice da tužitelj nije dokazao svoje traženo sudjelovanje u društvu.

Ako nisu ispunjene te pretpostavke, sud ocjenjuje hoće li donijeti predloženo rješenje odmjeravanjem interesa stranaka u postupku i drugih dioničara društva. On to čini prema slobodnoj ocjeni prosuđujući treba li dati prednost interesu društva i njegovih dioničara u tome da odluka odmah dobije pravni učinak ili interesu tužitelja da do toga ne dođe. Zakon je propisao mjerilo za takvu ocjenu odmjeravanjem moguće štete koja bi upisom odluke, odnosno njezinim neupisivanjem u sudski registar odmah bila počinjena jednoj ili drugoj strani. Šteta je u prvome redu ekonomska, ali može biti i pravna.⁶² Ako preteže šteta društvu, koja mora biti znatna, a ne bilo kakva, nad mogućom štetom koja bi upisom odluke u sudski registar bila počinjena tužitelju, za koju se ne traži da bude znatna, sud će donijeti rješenje kojim dopušta upis i određuje da nedostatak odluke ne utječe na učinak upisa. Pri prosudbi što treba smatrati znatnom štetom ne uzima se u obzir samo stanje društva u vrijeme vođenja postupka nego i ono koje se ne može postići ili se može mnogo teže ili kasnije postići ne provede li se odmah odluka glavne skupštine o kojoj se vodi spor. Pri tome sud mora uzeti u obzir da bi u nastavku parnice tužitelj, upiše li se odluka u sudski registar prije njezina okončanja, ako uspije u sporu, imao pravo na naknadu štete pretrpljene time što je odluka upisana u sudski registar pa bi time bio namiren. To znači da bi pri odmjeravanju počinjene štete trebalo uzeti u obzir samo onu štetu počinjenu tužitelju koja mu time ne bi bila pokrivena. Riječ je o slučaju kad se neka šteta ne može popraviti. Primjer znatne štete koja bi bila počinjena društvu bio bi da zbog toga ne može povećati temeljni kapital i pribaviti sredstva za sanaciju, za investicije, za ulazak u neki važan poslovni pothvat i time dovesti društvo u opasnost da pretrpi gubitke, da nije u stanju podmiriti vjerovnike, da mu otpadne neki izgledan dobar posao koji bi donio zaradu i sl.

Društvo mora iznijeti kakve štete prijete njemu i dioničarima i to učiniti vjerojatnim.⁶³ Dovoljno je da sud slobodnom prosudbom može zaključiti kakve štete prijete, a ne traži se da bude u potpunosti uvjeren u nastupanje štete

⁶² Dörr, *ibid.*

⁶³ Dörr, *ibid.*; Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1317.

ako odluka glavne skupštine ne bi bila upisana u sudskom registru, dovoljno je da prevladava vjerojatnost njezina nastupanja.⁶⁴

No, sud mora pritom voditi računa i o težini povrede zakona, odnosno statuta učinjene pravnim učinkom donošenja odluke. Ako bi takva povreda bila posebno teška, to će osobito biti slučaj kad je riječ o ništetnoj, a manje o pobojoj odluci, ne bi smio dopustiti upis odluke u sudski registar iako bi izloženo odmjeravanje šteta stranaka u sporu i drugih dioničara govorilo u prilog da se dopusti upis odluke. Težina povrede povodom koje se pobija odluka glavne skupštine ovisi i o tome je li riječ samo o pojedinačnom interesu tužitelja ili o interesu i drugih, prvenstveno dioničara koji nisu ustali s tužbom, i o interesu društva. Kako svaki dioničar ima pravo ustati s tužbom, veličina udjela tužitelja u društvu ne bi smjela utjecati na donošenje odluke, ali bi se mogla uzeti u obzir pri ocjeni odnosa interesa samo kada tužbom ostvaruje svoje vlastite interese, a ne i interese drugih. Veličina udjela tužitelja nije važna u slučaju kada se tužbom pobija odluka zbog učinjene povrede propisa kojima se štite opći interesi.⁶⁵

Zakonom su propisane mjere za ubrzanje postupka u vezi s donošenjem rješenja. Sud mora o prijedlogu društva odlučiti najkasnije u roku od tri mjeseca od dana kad je postavljen. Odgađanje da donese rješenje sud mora opravdati posebnim rješenjem protiv kojega nije dopuštena žalba. U hitnom slučaju rješenje se može donijeti i bez održavanja rasprave. Protiv rješenja može se uložiti žalba u roku od tri dana od kada je dostavljeno stranci. Sud drugog stupnja dužan je odlučiti o žalbi u roku od trideset dana. Pravomoćno rješenje parničnog suda kojim dopušta upis odluke u sudski registar i određuje da njezin nedostatak ne utječe na učinak upisa obvezuje registarski sud i djeluje prema svakom, a ne samo prema strankama u postupku. Predlagatelj, stoga, prijavi za upis u sudski registar mora priložiti i to rješenje.

Utvrđi li se u parnici da je tužba osnovana, to ne utječe na valjanost upisa, a time ni na učinak odluke glavne skupštine. U takvu slučaju društvo je dužno tužitelju, ne i onima koji nisu ustali s tužbom za pobijanje odluke glavne skupštine, a nisu u postupku sudjelovali ni kao umješaci na njegovoj strani, nadoknaditi štetu koja mu je počinjena upisom odluke u sudski registar na temelju tog rješenja. Ne može se tražiti da se otkloni učinak upisa odluke u sudski registar pa to tužitelj ne bi mogao zahtijevati ni tužbom. Pitanje valjanosti i

---

⁶⁴ Dörr, *ibid.*

⁶⁵ Dörr, *ibid.*

učinka odluke riješeno je njezinim upisom u sudski registar u odnosu prema svakome, a ne samo u odnosu prema tužitelju.

Nakon što rješenje suda o kojemu je ovdje riječ postane pravomoćno, tužitelj bi morao preinačiti tužbu. Tužitelj bi preinačenjem morao istaknuti tužbeni zahtjev kojim traži da mu društvo naknadi štetu umjesto utvrđenja da je ništetna pobijana odluka glavne skupštine. Tuženik se ne bi mogao protiviti tom preinačenju. Ako se tome ipak usprotivi, sud bi morao dopustiti preinačenje jer se jedino na toj osnovi može konačno riješiti spor koji se vodi među parničnim strankama jer se po Zakonu može ostvariti jedino takav tužbeni zahtjev. Sud će nastaviti postupak, ocijeniti bi li inače bilo mjesta usvajanju prvotno postavljenog tužbenog zahtjeva i donijeti odluku o visini štete naknadu koje treba dosuditi tužitelju. Ne preinači li tužitelj u tome smislu tužbeni zahtjev, sud bi ga morao odbiti s tužbom i tužbenim zahtjevom. Za dosudu naknade štete tužitelju je dovoljno da je uspio s tužbom, nije važna krivnja društva. Nadoknađuje mu se šteta prema načelu adekvatne uzročnosti u koju treba ubrojiti i nepotrebne troškove koje je tužitelj imao u parnici.⁶⁶ Sud ne bi mogao donijeti presudu kojom se odluka utvrđuje ništetnom sve i kad bi za to inače bilo osnove jer bi se tome protivilo rješenje iz Zakona da nedostatak odluke nakon njezina upisa u sudski registar više ne utječe na učinak upisa (čl. 366.a, st. 1.). Ako bi to ipak učinio, tako donesena presuda ne bi se mogla upisati u sudski registar (čl. 364., st. 1. Zakona).

---

⁶⁶ Hüffer, *op. cit.* u bilj. 4, str. 1318; Schwab, *op. cit.* u bilj. 3, str. 2391.

Summary

Jakša Barbić *

SOME ISSUES REGARDING ACTIONS TO DECLARE NULLITY OF A RESOLUTION OF THE GENERAL MEETING OF A PUBLIC LIMITED COMPANY

This paper discusses arbitrability of a lawsuit initiated by an action to declare a resolution of the general meeting of a public limited company null and void. The paper starts by presenting the relevant provisions of the Croatian Companies Act, as well as the present case law of the High Commercial Court that considers such nullity actions covered by exclusive jurisdiction of territorially competent commercial courts. The author suggests a change in the view in favour of the arbitrability of such disputes. After considering present normative obstacles to arbitrability, the author proposes an amendment to Art 3 para 1 of the Croatian Law on Arbitration to clarify that nullity actions at stake are indeed arbitrable.

In the second part of the paper, the author analyses the main features of nullity actions against resolutions of general company meetings. First, the parties in dispute are considered, in particular possible claimants according to the Croatian Companies Act. Under specific conditions provided in that Act, not only natural and legal persons are authorised to launch this action, but the right to sue is also given to the management (managing board) of the company. The respondent is always the public limited company whose general meeting passed the resolution in question. While considering the rules on parties' representation in court, special attention is paid to the possible conflict of interest between the parties' representatives when respondent's management or managing board (or someone of its members) is a claimant.

The prayer for relief is also discussed. It is pointed out that the wording of the prayer for relief is the same one when an action has been lodged on the ground of nullity or of voidance of the general meeting's resolution. In spite of this there is a difference between the legal nature of the raised claims. The first one is of declaratory nature, while the second has constituent nature. From the requirements provided in the Croatian Companies Act on which both actions are grounded, it may be concluded that the voidance of the resolution is treated as a rule and the cases of its nullity are strictly exceptional. Liberal interpretation of nullity grounds is not allowed. In spite of this difference, the change of arguments from voidance to nullity and vice versa does not require a change

---

* Jakša Barbić, Ph. D., Fellow of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, Zagreb; Professor Emeritus, Faculty of Law, University of Zagreb, Trg maršala Tita 14, Zagreb.

in the prayer for relief as the court has to find ex officio the legal consequences of the established facts.

Regarding the burden of proof, it is stated that the claimant has to prove its authorization to raise the claim as well as the facts in dispute on which its prayer for relief is grounded. The respondent has to prove that procedural errors in the process of passing the resolution in question have not caused substantial irregularity of the resolution.

A resolution of the general meeting may under certain conditions be entered into the company register in spite of the fact that a dispute on its validity is pending. The paper concludes by presenting these conditions, as well as the rationale of this option in the Croatian Companies Act. The consequences of entering such a resolution into the registers held by the courts are considered. In particular, the author highlights the need to change the prayer for relief after entering the decision into register, the proper way of doing it, as well as the consequences that will follow if the claimant fails to amend his claim.

Keywords: action to declare nullity, resolution of the general meeting of the public limited company, arbitrability, the parties, party representation, prayer for relief.